

Skipppa clipart!

De kom över hela Egypten och slog ner överallt. Så många gräshoppor har aldrig skådats och kommer aldrig att skådas. De täckte marken så att den blev alldeles svart. 2 Mos, 10:14–15

Typografins trädgårdstomtar, publiceringskonstens skräckprylar. Är inte du trött på jäktade affärsmän med fladdrande slips, pekande fingrar och silhuetter av felproportionerade älgar? AV OLLE BERGMAN

Om det finns något som dödar mitt intresse för ett tidningsuppslag, en presentation eller en annons så är det clipart. Så fort jag ser en farbror med förstoringsglas, en stiliserad dam i knytblus eller en Screen Bean™ så drar jag öronen åt mig.

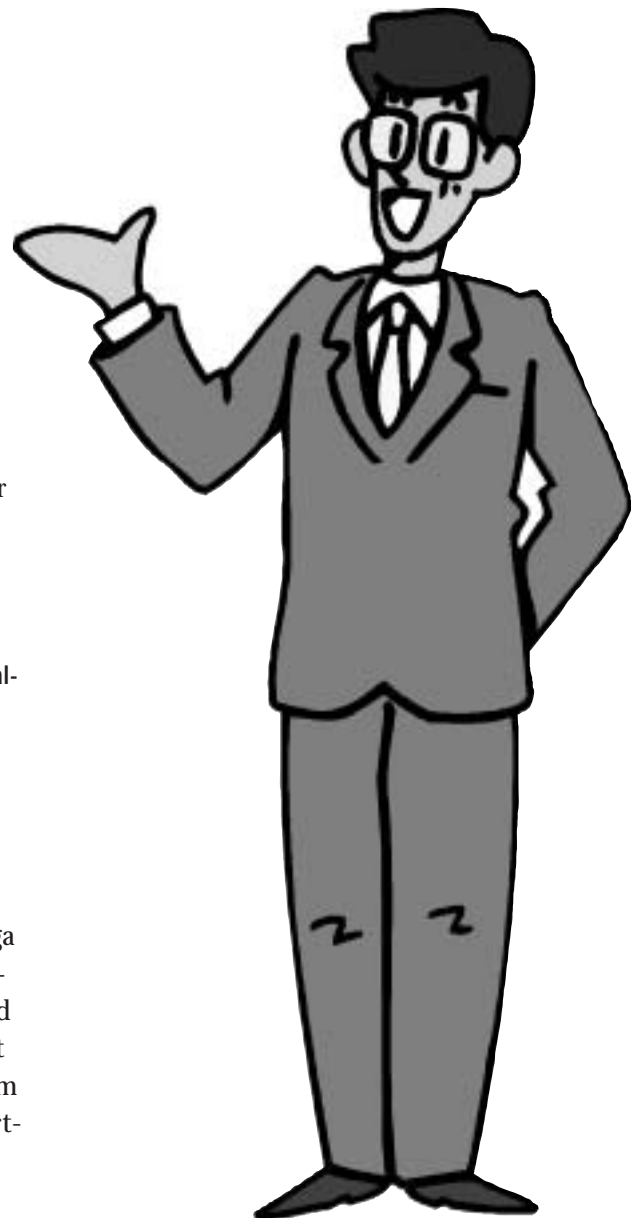
Missförstå mig nu inte. Min avsikt är verkligen inte att klanka ner på dem som inte har tillgång till ett fulljädrat tecknarproffs. Jag vill istället gjuta mod i dig så att du vågar lita på dina egna idéer, och din egen skaparförmåga. Framförallt vill jag hävda att clipart i de flesta fall bara utgör ett symtomdämpande läkemedel mot sjukdomen Horror Vacui – skräcken för tomrummet.

Clipart har blivit ett nytt affärsområde för missförstådda konstnärer, eller rättare sagt: mediokra tecknare med gräslig smak. En demonstration av enkla själers fattigdom, en banal parad av påvra pixlar som kombinerar självfullheten hos Ronald McDonald med karaktärskraften hos Barbapapa.

Nä, nu får det vara nog! Upp till kamp mot den grafiska miljöförorenningen! Avsätt fler fredade pappersytor. Stoppa utsläppen av clipart!

Fem skäl till att clipart är dålig kommunikation

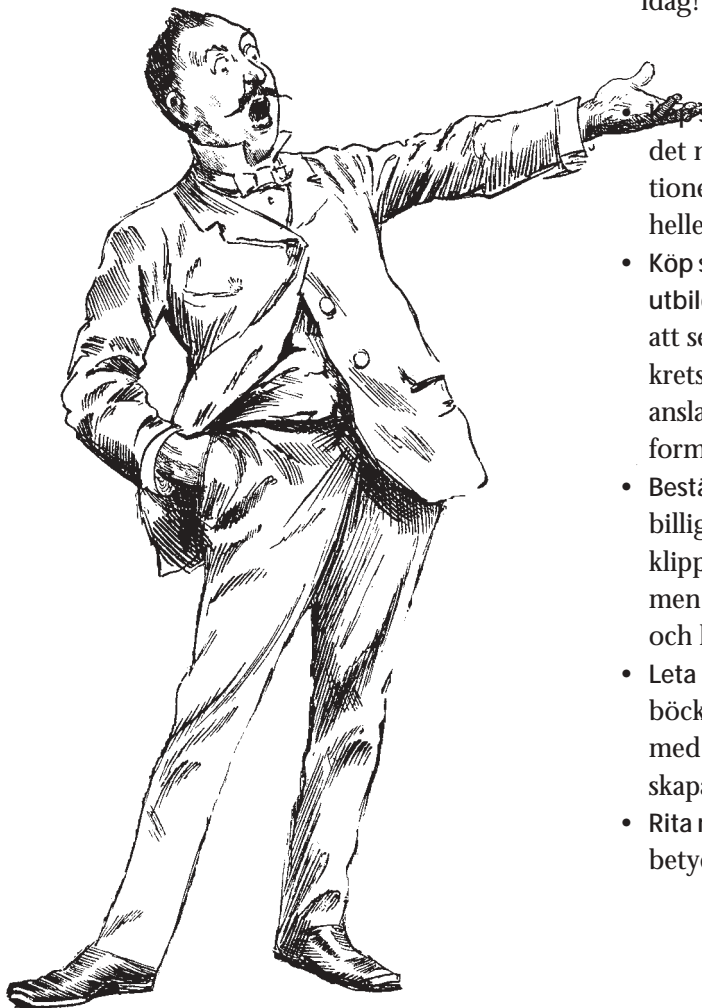
- 1 All text och bild ska tillföra något. Clipart är att jämföra med formuleringar som "ett unikt koncept", "sätta kunden i fokus" eller "ha många bollar i luften". Ordkombinationer som dessa säger inte längre någonting. De är bara utfyllnad för den som har bråttom att fylla en sida med text, eller för den som egentligen inte har något att berätta om. Clipart kommunicerar inte "jag är en intressant person med skönhetsinne som har något viktigt att säga". Nej, det enda de säger är "jag vet var clipartbiblioteket finns i Microsoft Office".
- 2 Tomma ytor lyfter fram det som är viktigt. Om du studerar annonser i en tidning så ser du snabbt att erfarna art directors förstår att använda vita ytor för att dra uppmärksamhet till sina budskap. Om du äger en vacker möbel hänger du inte en gardin framför den – nej, du ställer den på

Detta är alltså inte Olle i Lovvika-vantar och sin nya, käckä dra-överhuvudet-kavaj utan en typisk clipart-gubbe hämtad ur ett bibliotek som nästan alla har på hårddisken.

hedersplats! Låt de tomma ytorna hjälpa dig att höja läsarens koncentration! Om du har något viktigt att säga är det bättre att du lägger ner tid på att skriva en tydlig och talande rubrik.

- 3 När text och bild inte stämmer överens blir läsaren förvirrad. Clipart är till för att passa alla vid alla tillfällen. Alltså passar den aldrig riktigt. När den som ska välja en clipartbild inte hittar något som passar så tar han en som duger. Anslaget om sportflygets dag illustreras med en amerikansk attackhelikopter. Kallelsen till dagispersonalens möte illustreras med kostymbubbar vid ett styrelsebord. Anmälningsskylten till Word-kursen illustreras med en dator från 1989.
- 4 En samstämd stil ger ett enhetligt intryck. En hörnspelare inom den grafiska formgivningskonsten är att typografi och illustrationer ska hålla en konsekvent stil. Två bilder i helt olika stil ger ett starkt budskap om att "Vi hör inte ihop". Idag är det sällan någon blandar typsnitt hej vilt (Kommer ni ihåg senare delen av åttiotalet...?), men man ser ofta exempel på att clipart-bilder av helt olika stil används tillsammans.
5. Det är artigt att begränsa mängden intryck för människorna omkring oss. För de flesta framstår idag verkligheten som en rockvideo med tjugo klipp i minuten. När hjärnan har fullt upp med att tolka ett fragmenterat flöde av bilder, röster, texter, ljud så finns det till slut ingen tid kvar för att samordna och bearbeta intrycken. Att bespara mottagarens hjärna från onödigt tolkningsarbete är helt enkelt ett tecken på respekt idag!

Gör så här istället!

Köp skräddarsydda illustrationer från en professionell tecknare. Bättre kan det naturligtvis inte bli, förutsatt att du kan ge så pass goda instruktioner att du blir nöjd med resultatet. Dyrare kan det naturligtvis inte heller bli...

- Köp skräddarsydda illustrationer från en god amatör, eller ett proffs under utbildning. Världen är full av förbisedda tecknare som inte vill annat än att se sina bilder i tryck. Se dig om bland kollegerna, i din bekantskapskrets, hos dina barns klasskamrater. Ett annat tips är att sätta upp ett anslag på gymnasieskolor, folkhögskolor eller högskolor med någon form av estetisk utbildning.
- Beställ ett klippark från en tecknare. Något som kan bli avsevärt mycket billigare än att beställa teckningar en och en är att beställa ett helt klippark med teckningar. Detta är naturligtvis också en sorts clipart, men eftersom du själv ger anvisningar blir den personlig, kongenial och konsekvent i stilen.
- Leta upp annorlunda clipart. Gå på antikvariat och leta bilder i gamla böcker. Kopparstick, träsnitt och xylografer låter sig enkelt skannas med goda resultat. Tänk bara på upphovsrätten. 70 år efter bildskaparens död är den magiska gränsen för alla som letar bild.
- Rita något själv. Varför inte? En handritad gubbe är – vill jag påstå – betydligt intressantare idag än en uttjatad clipart-bild. ■